

Finansdepartementet

e-post: postmottak@fin.dep.no

Departementets referanse: 22/4989

Oslo, 27. desember 2022

Høringssvar Cermaq - forslag om innføring av grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra og med inntektsåret 2023

Innledning

Cermaq Norway AS viser til høringsbrev av 28.09.22 om forslag om innføring av grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra og med inntektsåret 2023, og oversender med dette våre innspill:

Oppsummering av innspillet i hovedpunkter

Som del av næringen tror Cermaq at næringen kan tåle et høyere skatte/avgiftsnivå enn i dag og ønsker å bidra mer. Det forutsetter imidlertid et forutsigbart skatteregime som hensyntar lakseoppdrett, som er en biologisk matproduksjon med høy risiko, sine forskjeller mot andre grunnrentenæringer og næringens fremtidige konkurransevne.

Forslaget inneholder mange elementer som skaper ekstrem usikkerhet for havbruksnæringens fremtidige rammebetingelser. Dersom grunnrenteskatten innføres slik forslaget foreligger nå, vil det få en rekke negative og alvorlige konsekvenser for næring, leverandørindustri og lokalsamfunn.

Disse hovedpunktene mener Cermaq må hensyntas:

1) Skattenivået må stå i forhold til naturressursens bidrag til verdiskapingen og til biologisk risiko

- Eksisterende grunnrentenæringer er i dag på ressurser som skapes i naturen i motsetning til laks som har en produksjonskostnad på 50 kr pr kilo – før foredling. Naturressurser som olje, gass, vind og vann er uten kostnad før foredling. Havbruksaktører tømmer ikke naturen for ressurser – næringen reproducerer naturen. Havbruksaktørene setter egenprodusert smolt ut i sjøen, fører den til voksen størrelse og tar den ut av sjøen igjen før prosessering til salgbart matprodukt. Samtidig har lakseproduksjon en stor biologisk risiko. Skattenivået må derfor balanseres mot ressursbruk (leie av hav) og biologisk risiko.

2) Skattenivået må være konkurransedyktig med andre lakseproduserende land

- Havbruksnæringen er mobil og kan flyttes til konkurrerende lands kystområder/landarealer. Foreslått skattenivå endrer dramatisk konkurransekraften for kystnært oppdrett i Norge. Havbruksnæringen betaler allerede i dag en grunnrente gjennom auksjonsvederlag og produksjonsavgift. For at industriens rammevilkår skal være tilrettelagt for langsiktige

investeringer, **kan ikke det totale skattetrykket overstige skattenivået i konkurrerende land** med oppdrett i åpne merder. En særskatt for havbruk i Norge kan derfor ikke overstige en skattesats på 10-15% - som kommer i tillegg til ordinær selskapsskatt på 22 prosent og andre skatter.

3) Ny særskatt må være investeringsnøytralt – forslaget er ikke det

- Norsk havbruk betaler allerede en grunnrente i dag gjennom auksjonspriser og produksjonsavgifter. Samtidig har industrien selv finansiert milliardinvesteringer på land og på sjø med egen kapital gjennom flere tiår. Uten denne integrerte verdikjeden hadde ikke havbruk hatt dagens posisjon og lønnsomhet. Forslaget hensyntar ikke dette faktum fordi myndighetene vil delfinansiere kun en del av verdikjeden (sjøfasen), men ta gevinst fra hele verdikjeden, dvs skatteberegne hele verdikjedens lønnsomhet fra smoltanlegg, sjø og prosessering.
- Aktørene må da bære hele kapitalkostnaden og risikoen for de største investeringene på smolt og slakteri på land for å muliggjøre verdiskapingen i sjøfasen – men uten fradragmuligheter for disse. Disse landbaserte aktivitetene krever ikke bruk av havet, men de er fullt integrert og helt nødvendig for å produsere og selge laks.
- Forslaget må endres slik at tilsvarende fradrag kan gjøres for landanlegg.

4) Det må gis fradrag for finansieringskostnader i sjøfasen

- Cermaq ber om aktørene får fradragrett for rentekostnaden tilknyttet kapitalbinding i akvakulturtillatelser og levende biomasse - som er helt nødvendig i havbruksvirksomhet.

5) Faktisk salgspris må brukes fremfor normpris

- Å bruke normpris som grunnlag for skatteberegning vil være problematisk, kostnadskrevende og kreve mye administrasjon fra både myndigheter og næring.
- Normpris skal følge børsprisen på NASDAQ. Den dekker ikke kvalitetsforskjell eller tar hensyn til pris på nedklasset fisk (fisk av lavere kvalitet). Det medfører at grunnrenteinntekten blir en teoretisk størrelse som ikke nødvendigvis reflekterer reell inntekt, og selskapene kan risikere å bli skattet av inntekter som de ikke har.
- Verdikjedekompleksitet, antallet geografiske lokasjoner, biologiske forhold og kvalitetsvariasjon i sluttprodukt vil gjøre administrasjonen av en slik normpris være særlig ressurskrevende, gitt regjeringens korrigerende av eget forslag om å opprette et normprisråd.
- Å bruke faktiske priser vil fjerne dette behovet og redusere administrasjon og kostnader betydelig for alle parter.

6) Cermaq anbefaler å utrede en alternativ modell: Grunnrenteavgift

- Cermaq foreslår alternativ modell som bygger på prinsippene fra særskatten på Færøyene. Fordelene med denne modellen er at den fjerner usikkerheten rundt fradrag, internprising og investeringsrefusjon, den skattlegger all lakseproduksjon per enhet (kg) uten vesentlige tilpasningsmuligheter, den sikrer forutsigbart rimelig utfall både i gode og dårlige tider, svekker ikke incitament til kostnadseffektiv drift, og faktisk pris kan legges til grunn for inntektsberegning slik at den ikke hindrer fastpriskontrakter og videreføring i Norge. I tillegg er den enklere og kostnadseffektiv å administrere for både næringsaktører og myndigheter.

7) Vertskommuner må ikke rammes negativt

- Forslaget innebærer i vesentlig grad samfunnsøkonomisk omfordeling av verdier fra kystkommunene der verdiene skapes til sentrale strøk (stat og store kommuner). Cermaq ber myndighetene sikre at den verdiskapingen som finner sted i kystkommunene, må komme de

lokale private og offentlige aktørene til gode for å bidra til økt sysselsetting, befolkningsvekst og velferd lokalt.

8) Forslaget må utredes før innføring på grunn av stor usikkerhet om konsekvenser

- Den foreslåtte særskatten er ikke en nøytral grunnrenteskatt og vil påvirke næringsaktørenes beslutninger negativt i forhold til regjeringens ambisjon om vekst.
- Forslaget vil kunne gi negative samfunnsøkonomiske konsekvenser, men også kreve store ressurser fra myndigheter og næring å administrere som nevnt i punktet over.
- Forslaget slik det foreligger *er ikke* utredet før. Derfor må samfunns-, bedrifts-, - og administrasjonsmessige konsekvenser av skatten utredes som del av et beslutningsgrunnlag før innføring. Konsekvenser for miljø- og teknologiutvikling i verdikjeden er heller ikke utredet.¹, noe som kan ha konsekvenser for styrking av fiskevelferd og fiskehelse (se omtale om smoltproduksjon senere)
- Slike gjennomgripende og betydelige skatteendringer (for Norges neste største eksportnæring) - uten utredning - vil *ikke* være i tråd med norsk praksis.
- Innføring av permanent ordning må derfor utsettes til 1.1. 2024 etter høring, konsekvensutredning og detaljert utforming slik at næringsaktørene får forutsigbare rammevilkår.
- Næringen vil derfor sikre forespeilede skatteinntekter for 2023 gjennom ekstraordinær ordning med økning i eksisterende produksjonsavgift for 2023 på mellom 3,65 og 3,8 mrd. kroner, ref. brev fra Sjømat Norge til statsministeren av 29. november 2022.

Under kommer våre utfyllende kommentarer i tre deler:

Del 1 Utfyllende om konsekvenser av foreslått modell

Del 2 Utfyllende om forbedringspunkter i foreslått modell

Del 3: Forslag til alternativ modell

Del 1: Utfyllende om konsekvenser av foreslått modell

1. Foreslått skattetrykk står ikke i forhold til naturressursens bidrag til verdiskapingen:

Definisjon grunnrente: «*Ekstraordinær høy avkastning i en kommersiell sektor som baserer seg på en naturressurs omtales som grunnrente eller ressursrente*»²

Havbruksaktører tar stor økonomisk risiko ved å drive biologisk produksjon i sjø på naturens premisser. Som eksempel nevnes algeoppblomstringen i Nordland og Troms i 2019 som i løpet av få dager kun i disse to fylkene forårsaket tap for næringen på ca. 3 milliarder kroner og bortfalt produksjon på ca. 50.000 tonn laks.

Private aktører kan ikke eie havet over sjøbunnen eller luften over land. Like naturlig som at storfe trenger oksygen, så trenger fisk sjøvann. Leie av felleskapets arealer er altså Cermaq ikke negativ til å betale enda mer grunnrente for, gitt at konkurranseevne og forutsigbare rammebetingelser sikres.

Forslaget hensyntar ikke at havbruksaktørene ikke tømmer naturskapte ressurser (slik som olje og gass) og at de heller ikke høster naturskapte ressurser (slik som vannkraften, vindkraft, fiskeri og

¹ jf siste setning i rapporten «Kostnadsutvikling i oppdrett av laks og ørret: Hva koster biologisk risiko?» av Bård Misund

² Hentet fra SSBs rapport «Ressursrenten i naturressursnæringene i Norge 1984-2021» av Mads Greaker og Lars Lindholt (heretter «SSBs rapport»)

skogbruk). Havbruksaktørene setter egen smolt ut i havet, fører den til voksen størrelse og tar den ut av havet igjen før prosessering til salgbart matprodukt.

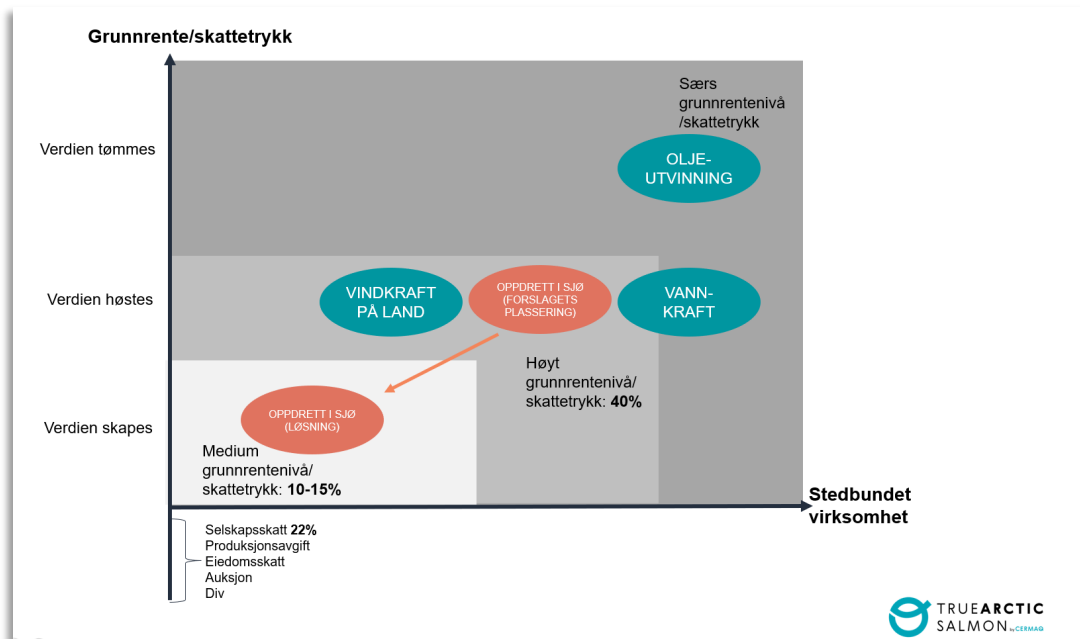
Figur 1: Oversikt over forskjeller i stedbundenhet og kostnad i grunnrentenæringer som olje, vann/vind og oppdrettsnæringen hvor laks er en ressurs som må skapes til en kostnad av 50 kroner – før foredlingskostnader av ressursene starter.

Havbruksnæringen betaler allerede i dag en grunnrente gjennom auksjonsvederlag, produksjonsavgift, samt også eiendomsskatt. Alle disse skatteformene er særlig kompensasjon til stat og kommune for den løpende bruken av en fornybar naturressurs.

Så er spørsmålet – hva bør avkastningen på dette være?

Her legger SSBs til grunn en «normalavkastning» i havbruksnæringen på 4%, og inkluderer 2,5% risikofri rente og 1,5% risikopremie. Med en slik antatt normalavkastning, og uendret risikobilde, ville få som ingen investeringer blitt gjennomført i norsk havbruksnæring.

En antatt normalavkastning for havbruksnæringen må derfor justeres for den særlige biologiske risikoen, og dermed en risikopremie på ca. 8% i tillegg til risikofri rente. Dette er ulikt andre norske næringer.

Figur 2: Forslaget setter laks i samme grunnrentekategori som olje, vann og vind, noe som ikke gjenspeiler forskjellene i næringene. Med basis i mindre stedbundenhet og at verdier må skapes (50 kr/kg) - representerer 40% grunnrente en drastisk skattelegging sammenlignet med andre eksisterende grunnrentenæringer som tømmer/høster ressurser lagd av naturen. En grunnrente på 10-15% vil sikre konkurranse på like vilkår med andre produksjonsland.

Skattenivået som foreslås har derfor et misforhold til naturressursens betydning for lønnsomhet og konkurranseevne

2. Havbruksnæringen er mobil og foreslått skattenivå vil påvirke konkurransekraft og arbeidsplasser negativt

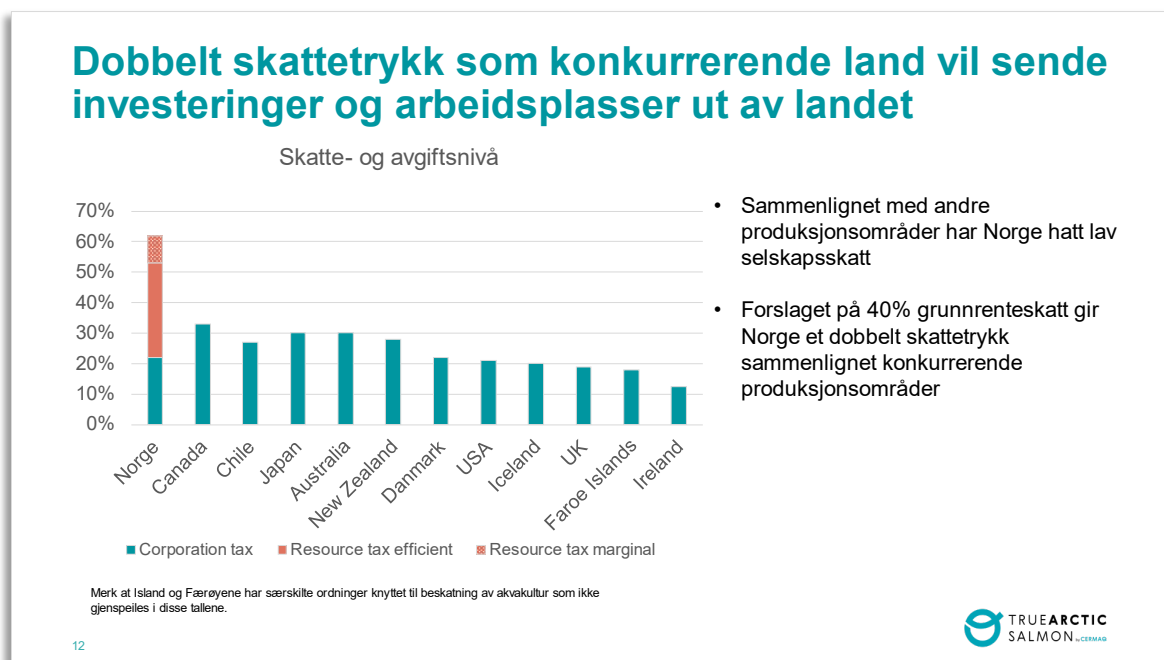
Norge er i dag ledende i verden som produksjonsland for laks. Forutsigbare rammevilkår og reguleringer som motvirker biologiske kriser har vist seg som Norges fremste konkurransefortrinn, i tillegg til den lange kystlinjen og etablert infrastruktur. I dag har Norge et skattetrykk for næringen som er sammenlignbart med de andre store produsentlandene Canada, Chile, Skottland og Island. Med innføring av grunnrente vil skattekostnaden i norsk oppdrett bli det dobbelte av landene vi konkurrerer med.

Det finnes store ubrukte havområder i verden med sjøtemperaturer og strømforhold som er egnet for oppdrett av atlantisk laks, og det gjøres stadig teknologiske fremskritt for å kunne ta nye områder i bruk i andre land, ref offshore og landbasert.

Norges naturgitte fordel er ikke absolutt, til forskjell fra olje, vann og vind, der den helt vesentlige, naturskapt innsatsfaktoren for **produksjonen er stedbunden** til Norge.

Investeringskapitalen er mobil og finner veien dit det er mest lønnsomt å investere. Kompetanse og produksjonsutstyr til havbruket kan flyttes gradvis. Rasjonelle næringsaktører vil prioritere vekst hvor rammebetingelsene er tydelige og forutsigbare, og ikke har en tilsvarende konkurranseulemp.

Det skattenivået som foreslås vil svekke konkurransekraften til Norge vesentlig. Næringsaktører med mulighet for det, vil prioritere andre geografier og veksten og sysselsettingen i laksenæringen i Norge vil stagnere. Dette vil føre til lavere verdiskaping i Norge, lavere lønnsomhet, lavere eksport med negativ effekt på handelsbalansen sammenlignet med et internasjonalt konkurransedyktig skattenivå.

Figur 3: Foreslått skattenivå vil svekke norsk lakseoppdrett sin konkurranseposisjon kraftig mot andre lakseproduserende land

I sum vil det også medføre at det blir lavere verdiskaping å skatte av i Norge og motvirke forslaget ambisjon om mer skatt fra havbruk.

3. Forutsigbare rammevilkår er nødvendig for tillit for investeringer i Norge

Torvik-utvalget peker på en svært viktig forutsetning knyttet til næringsvirksomhet og forutsigbare rammebetingelser.

«Utvalget har drøftet spørsmålet om tidspunkt for innføring av nye grunnrenteskatter. Grunnrenten i en bestemt stedbunden virksomhet kan utvikle seg over tid. Et typisk tilfelle vil være at grunnrenten går fra å være negativ i virksomhetens startfase til å bli positiv senere etter hvert som en gjør teknologiske fremskritt eller markedsforholdene bedrer seg. I mellomtiden vil aktørene typisk ha gjennomført investeringer. Mye av grunnrenten kan også ha blitt kapitalisert i verdien av virksomheten, og tidligere eiere kan ha realisert denne ved å selge seg ut av virksomheten før grunnrenteskatt innføres. Hvis det deretter innføres en grunnrenteskatt, vil nåværende eiere påføres et økonomisk tap dersom de har kjøpt sin del av virksomheten ut fra en forventning om at gjeldende skatteregler vil ligge fast. Grunnrenteskatten vil fremdeles virke nøytralt på fremtidige investeringsbeslutninger, men tapet som påføres nåværende eiere, vil likevel kunne oppleves urimelig.»

Nettopp dette har skjedd i Cermaqs tilfelle:

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet solgte i 2014 Cermaq til høystbydende, og total salgssum ble ca. 9 milliarder kroner. Siden dette har Cermaqs eier Mitsubishi Corporation investert ytterligere ca 6 milliarder kroner i Cermaqs virksomhet i Norge, tilsvarende 97% av akkumulert overskudd fra virksomheten i perioden.

Dette viser konkret urimeligheten som Torvik-utvalget beskriver: I Cermaqs tilfelle var staten selger til markedspris hvor staten nå tar «tilbake» en 40 prosent eierandel i selskapet, som da også konfiskerer egenkapital til investeringer gjort i perioden. Cermaqs eier betaler for selskapet to ganger - noe som vil antas vil påvirke fremtidige beslutninger hos aktører som vurderer Norge som investeringsland.

For kjøpere som investerer i norsk oppdrett tar det typisk 10-20 år med overskudd fra virksomheten før investeringene kan forventes å være nedbetalt og gi positiv kontantstrøm til eierne. Når staten velger å selge tillatelser og oppdrettsvirksomhet, må staten sikre tillit til forutsigbare rammevilkår. Dette er ikke tilfelle med dagens forslag.

Ifølge direktøren ved Oslo Børs sitt innlegg i Dagens Næringsliv 30. november 2022 under overskriften «Utenlandske investorer vil tenke seg om lenge og nøye før de returnerer til det norske kapitalmarkedet», er skatteforslaget et forhold som kan få negativ betydning for et velfungerende kapitalmarked i Norge. Tillit fra utenlandske investorer er like viktig for Norge som tilsvarende forutsigbarhet i rammebetingelser for Oljefondets investeringer globalt. Oljefondet investerer neppe i land hvor risikoen knyttet til rammebetingelser kan redusere verdien med 30 prosent over natten slik regjeringens forslag medførte.

Cermaq mener derfor som Torvik-utvalget at forutsigbare rammevilkår og tillit til disse må gis kraftig vekt når det gjelder størrelse og tidsaspekt for innføring av en så omfattende særskatteordning.

4. Innføring med virkning fra 1 januar 2023 skjer før konsekvenser er utredet

Innføring av særskatt før høringsfristens utløp er urimelig, unorsk praksis og bærer preg av hastverk. Etter publisering av høringsnotatet har det kommet opp en rekke avklaringsbehov. Disse synes også å utløse langt større administrativ byrde både hos myndighetene og næringsaktørene å praktisere presise grensedragninger for hva som faller innenfor og utenfor særskatteregimet.

På denne bakgrunn mener vi det vil være helt nødvendig å utsette foreslått ordning til 1.1.2024 og vurdere de ulike konsekvensene påpekt i vårt innspill, justere skattetrykk som foreslått og gi næringen tid til å tilpasse seg for å oppnå myndighetenes ambisjoner om kraftig vekst fremover. Slik dempes risiko for plutselige permitteringer og oppsigelser som følge av enorm økning i skattetrykk på ekstremt kort tid.

Som tidligere nevnt, vil industrien sikre budsjettert skatteproveny i 2023 med økt produksjonsavgift for å få sikre en god fremtidig skattemodell med bred politisk forankring.

Del 2: Forbedringsforslag til foreslått modell

Det er flere svakheter med det fremlagte forslaget enn det som omtales her. Vi beskriver her kun utvalgte forhold Cermaq oppfatter som de mest skadelige elementene ved forslaget.

1. Grunnrenteskattesats foreslås satt til 10-15% for å unngå å miste konkurransekraft og arbeidsplasser i Norge

Regjeringen har annonsert at reglene vil bli utformet slik at bare de største aktørene vil betale grunnrenteskatt. De største aktørene har ofte oppdrettsvirksomhet i flere land og allokterer ressurser mellom disse. Som redegjort for over er havbruksnæringen mobil (ref også mål om utvikling innen landbasert og offshore) og skattenivået må derfor være tilnærmet likt med andre lakseproduserende nasjoner. Forslaget med 40% særskatt vil stor betydning for allokering av ressurser mellom produksjonsland, noe som vil påvirke konkurransekraft og fremtidige arbeidsplasser. Våre beregninger viser at en slik skattesats med dagens lønnsomhet forventes å gi en samlet skatteinntekt på 3,5 - 4 milliarder kroner.

Cermaq foreslår derfor en grunnrentesats på 10-15 % som vil sikre konkurransedyktighet for Norge og det ønskede bidrag til felleskapet fremover.

2. Grensen mot virksomhet på land - investeringsnøytralitet må sikres gjennom fradrag for landbaserte aktiviteter

Skatteforslaget omtales som «nøytralt» ved at staten blir «passiv partner» som skyter inn en del av investeringskostnaden lik skattesatsen og samtidig trekker inn en like stor del av de fremtidige nettoinntektene som investeringen gir.³ Det er imidlertid flere sentrale elementer i forslaget som klart motvirker nøytralitet og symmetri, og uten at de samfunnsøkonomiske kostnadene av de vridende effektene er utredet:

- Norsk havbruk betaler allerede en grunnrente i dag gjennom auksjonspriser og produksjonsavgifter
- Myndighetene vil ikke være med å dekke andel av investeringer det året investeringene gjøres; det gis kun et skattefradrag eller fremførbart underskudd. Statens deltakelse blir dermed uten (kontantstrøms) tapsrisiko, mens all den private aktørens investeringskapital kan gå helt tapt.
- Myndighetene tar andel av all lønnsomhet, men ikke alle tilhørende kostnader, noe som skaper asymmetri. Forslaget tillater ikke skattemessig fradrag for rentekostnader til finansiering av biomassen i sjøen, eller nødvendige salgs- og markedsføringskostnader.

³ Jf brev fra Finansministeren til Stortinget

- Myndighetene tar ikke risiko for tap og kan da ikke ansees som «partner» i en nøytral skatteordning. Dersom lønnsomheten blir lav, skal havbruksselskapene i stedet for andel av lønnsomhet betale en andel av omsetningen, gjennom økte satser for produksjonsavgift og ressurskatt (som kun bortfaller dersom overskuddet er så stort at grunnrenteskatten blir høyere enn disse omsetningsbaserte særskattene).

For å utnytte produksjonskapasitet må tillatelseeiere investere i nødvendige produksjonsanlegg, stamfisk for produksjon av rogn, settefiskanlegg på land for produksjon av smolt og slakterier for å klargjøre hel fisk for salg. Til selve produksjonen må tillatelseeiere dekke alle driftskostnader til blant annet fiskefôr og personell. Settefiskproduksjon, matfiskproduksjon, primærprosessering og salg/markedsføring representerer verdiskaping som integrert prosess.

Cermaq mener det vil bli ekstremt krevende å avgrense lønnsomhet fra hver av de ulike fasene i ulike skatteregimer. Næringsaktørene trekker også grensene forskjellig når det kommer til hvor store ressurser man velger å legge i smoltfasen.

Hvis en ny skattemodell for integrerte verdikjeder ikke tilrettelegger for investeringsnøytralitet før og etter en ny skattemodell, vil fremtidige investeringer og vekst settes under betydelig press. Mange store investeringsprosjekter på land er nå satt på vent i frykt for at forslaget kan bli innført uten mulighet for fradrag for nødvendige investeringer, samtidig som sjøfasen av samme produksjon ansees grunnrenteskattepliktig.

Særlig om smoltproduksjon:

Smoltproduksjon er særlig kritisk med tanke på utvikling av næringen. Noen aktører har valgt å investere i langt mer kostbare settefisk-produksjonsanlegg enn andre med formål å forbedre fiskevelferd og redusere risiko for sykdom, lusepåslag og dødelighet.

Noen aktører har investert i anlegg som produserer større smolt slik risikoen i sjøfasen reduseres. Den enkelte oppdretters valg om produksjon av smolt er både faglig og forretningsmessig ekstremt viktige valg. Høy fiskevelferd og -helse er i dag satsingsområder for næring og forvaltning. Det viktigste verktøyet for å oppnå dette er å gi fisken et best mulig utgangspunkt på land i smoltfasen før fisken starter sjøfasen.

Gode valg på land skaper i tillegg en mer verdifull smolt, mens mindre gode valg vil skape smolt med lavere robusthet for sykdom og stress – og dermed lavere verdi. Verdien realiseres imidlertid først i sjøfasen og det finnes ikke effektive metoder for å presist måle kvaliteten på smolten og dermed sette riktig verdi på den i omsetningsmarkedet. Derfor har oppdrettsselskaper også i hovedsak integrert egen smoltproduksjon – noe som ikke forslaget hensyntar.

Det regjeringens forslag **ikke** drøfter er at med en bevegelig grense mellom produksjonsfasen på land (smolt) og produksjonsfasen i sjø (matfisk) vil det medføre en utfordrende verdsettelse av nåværende og fremtidig verdiskaping i hver fase.

Det vil være svært uheldig og kunne gi stor risiko for at skattemessige forhold blir styrende for valg med tanke på fiskevelferd, optimal størrelse på smolt, eller hvor lav sykdomsrisiko som kan ansees akseptabelt i smoltfasen. *Forslaget om særskatt på norsk havbruk kan dermed få den utilsiktede effekt at det motvirker næringens og forvaltningens langsiktige innsats for å forbedre fiskevelferd og -helse.*

Observerbare markedspriser på smolt er ikke heller representative for den verdiskaping de største og mest avanserte anleggene i Norge representerer.

Cermaq foreslår derfor at skattegrunnlaget utvides til også å omfatte smoltproduksjon og slakterier på land. Ved å utvide området for grunnrenteskatt til også å omfatte smolt og slakteri, så må skattesatsen reduseres til 10-15 % fordi grunnlaget for ressurskatt økes med en utvidet verdikjede innenfor grunnrenteområdet. Den vil da også stå i et rimelig forhold til

ressursens betydning for total verdiskaping – også sammenlignet med andre grunnrentenæringer.

3. Faktiske priser må brukes

I et møte med representanter for havbruksnæringen 18. november la Regjeringen frem forslag om et normpriseråd for å demme opp om denne usikkerheten. Det er imidlertid fortsatt stor usikkerhet knyttet til hvordan dette rådet skal fungere i praksis, og hvilke inntekter som vil ligge til grunn for skatteberegningen.

I brev fra Finansministeren til Stortinget 5. desember 2022 anføres at forslaget har en risikoreduserende effekt ved større andel fastpriskontrakter. Analysen bygger imidlertid på den gale forutsetning at det ikke er noen korrelasjon mellom kostnads- og inntektsnivå i havbruk, og harmonerer også dårlig med reaksjonen i markedet de seneste månedene med brått fall i andel fastpriskontrakter.. Dette vil være særlig viktig for å tilrettelegge for foredlingsindustrien som er avhengig av forutsigbare råvarepriser i sin produksjon. En ordning med normpris kan gjøre at bearbeiding med tilhørende arbeidsplasser lettere flyttes ut av Norge.

Cermaq fastholder at faktiske priser og inntekter må legges til grunn ved skatteberegning

4. Bransjens evne til investeringer vil gå ned – fradrag må gis på investeringstidspunkt

Bransjens egen evne til å finansiere investeringer vil reduseres som følge av innføring av grunnrenteskatt slik forslaget nå foreligger. Noe vil kompenseres gjennom direktefradrag i grunnrenteskatten for investeringer, men kontanteffekten av fradraget kommer senere enn kontantutlegget til investeringen - noe som betyr at oppdretteren må finansiere hele kontantutlegget. Næringsaktører har begrenset evne til å finansiere slik fremtidig skatterefusjon og skatten får dermed en vridende effekt og hindrer investeringer som ellers ville blitt gjennomført.

Cermaq foreslår at aktørene får fullt skattefradrag for investeringer på tidspunktet for investeringene og at negativ beregnet grunnrenteskatt utbetales med skatteoppgjøret på lik linje med petroleumsindustrien heller enn å komme til fradrag i fremtidige år.

5. Det må gis fradrag for finansieringskostnader av sjøfase

Skatten blir ikke nøytral uten at det gis fradrag for rentekostnader til finansiering av tillatelseskapasitet og fôr/biomasse i sjø. Oppdrett er svært kapitalkrevende fordi smolt og fôr må kjøpes inn og betales lenge før fisken er ferdig produsert for salg. Dette gjør at oppdrettere til enhver tid binder betydelig kapital i levende biomasse i sjøen. Denne kapitalbindingen har naturligvis en kostnad og dersom det ikke gis skattemessig fradrag for slik rentekostnad ved beregningen av en grunnrenteskatt, så er ikke skatten nøytral.

I høringsnotatet punkt 4.6.3 skrives det:

«Ved en kontantstrømskatt kan selskapene utgiftsføre hele investeringskostnaden umiddelbart i grunnrenteskattgrunnlaget også for driftsmidler som er finansiert med gjeld. Et ytterligere fradrag i grunnrenteskatten for kostnadene ved gjeldsfinansiering, som rentekostnader, har da ingen faglig begrunnelse. Departementet foreslår derfor at det ikke gis fradrag for finansieringskostnader i grunnrenteinntekten.»

Cermaq ber departementet vurdere dette på nytt og innrømme fradragsrett for rentekostnaden tilknyttet kapitalbinding i akvakulturtillatelser og levende biomasse som er helt nødvendig i havbruksvirksomhet.

6. Verdier skapt før innføringstidspunktet kan ikke skattlegges med den nye særskatten

Den foreslåtte grunnrenteskatten vil, hvis den iverksettes fra 1/1/2023, skattlegge verdier som er skapt før 31/12/2022. Fisk som er i sjøen per 31/12/2022, som vil ha alle størrelser fra nylig utsatt smolt til slakteklar fisk, vil når den slaktes dermed kunne skattlegges for hele inntekten fratrukket tilhørende kostnader, selv om en vesentlig andel er skapt allerede før 31/12/2022.

Cermaq legger derfor til grunn at ordningen, dersom den innføres, kun skattlegger vekst og verdiskaping fra 1/1/2023 ved at det i skatteregnskapet for 2022 gis tillatelse til å fastsette verdien av driftsmidler og biomasse i sjø til virkelig verdi per 31/12/2022.

7. Vertskommuner må ikke rammes negativt

Ifølge forslaget skal halvparten av inntekten fra grunnrenteskatten tilfalle kommunesektoren, mens økt produksjonsavgift og den nyinnførte naturressursskatten skal inngå i Havbruksfondet og utbetales til vertskommuner og fylkeskommuner etter gjeldende fordelingsnøkler. Gitt at provenyet fra MTB-auksjonen i 2022 ble anslagsvis 4 milliarder kroner lavere enn estimert uten annonsert grunnrenteskatt, representerer dette betydelige beløp i bortfalte inntekter for vertskommunene i 2022/23. *Å bøte på dette gjennom ekstraordinære tildelinger årlig, som i år ved 800 millioner kroner ekstra pga lavere auksjonsverdi, vil undergrave både forutsigbarhet for inntekter og Havbruksfondets fordelingsnøkkel for kommuner og regioner.*

Cermaq ber myndighetene sikre at den verdiskaping og skatteproveny som skapes i kystkommunene kommer de lokale private og offentlige aktørene til gode for å bidra til økt sysselsetting, befolkningsvekst og velferd lokalt.

Del 3: Alternativ modell må utredes: Grunnrenteavgift

Høringsbrevet beskriver en skattemodell som er komplisert og som vil øke kostnader i næringen samt øke omfanget av byråkratiet vesentlig for å kunne forvaltes. Det finnes eksisterende ordninger som er utprøvd, vesentlig enklere og som allikevel oppnår behovet om rettferdig og effektiv ekstra skattelegging av en næring med god fortjeneste over tid basert på bruk av samfunnets areal:

På Færøyene er det etablert en særskatteordning som ser ut til å fungere godt. Skattegrunnlaget i den modellen er månedlig slaktevolum multiplisert med faktisk salgspris som igjen multipliseres med en prosentsats basert på forventet fortjeneste. Forventet fortjeneste kan settes basert på gjennomsnittlig spotmarkedspris hos Fish Pool og rapportert kostnadsnivå for bransjen.

I Island er det også innført en lignende modell. Det vil være en styrke for myndighetenes havbruksambisjoner dersom rammevilkårene for havbrukssektoren gir konkurranse på like vilkår.

Cermaq vil foreslå en alternativ modell som bygger på prinsippene fra særskatten på Færøyene, og mener at den færøyske modellen vil være best egnet for skattlegging av havbruksnæringen i Norge. Modellen er enkel å administrere til lavere kostnad, både for næring og myndigheter, og man vil kunne oppnå målet uten å skape unødvendig kompleksitet og byråkrati. Modellen bør være så forutsigbar som mulig. Vi anbefaler at faktisk salgspris legges til grunn for en norsk modell med en avgiftssats som varierer avhengig av prisen.

Basert på modellen fra Færøyene, har Sjømat Norge fått laget et forslag til en tilsvarende modell for Norge, med det formål å sikre et proveny på nivå med den foreslåtte grunnrenteskatten på mellom 3,65 mrd. kroner og 3,8 mrd. kroner.

Scenario	Gjennomsnittlig pris lik eller høyere enn	men lavere enn	Avgift i prosent	Anslag proveny
	NOK 0	NOK 54	0,50 %	
Lav	NOK 54	NOK 72	3,00 %	2 905 500 000
Medium	NOK 72	NOK 86	3,50 %	3 903 900 000
Høy	NOK 86	-	4,00 %	5 282 000 000

Avgrensning av minimumssatsen i grunnrenteavgiften er i mangel av særlige holdepunkter, satt til normalisert medium produksjonskostnad på NOK 54. Dersom salgsprisen skulle falle under dette nivået, vil altså minimumssatsen komme til anvendelse. Sjømat Norges forslag til prisintervaller tar opp i seg de ulike sannsynlige scenariene hvor anslått pris fra Kontali Analyse as ligger omtrent midt i prisintervallet.

Denne modellen har følgende fordeler sammenlignet med den foreslåtte modellen:

- Fjerner usikkerhet ved en rekke avklarings spørsmål med tanke på fradrag, internprising og investeringsrefusjon
- Skattlegger aktivitet i sjø ved å skattlegge all lakseproduksjon per enhet (kg) uten vesentlige tilpasningsmuligheter
- Moderat lønnsomhetsjustert sikrer forutsigbart rimelig utfall både i gode og dårlige tider
- Svekker ikke incitament til kostnadseffektiv drift med tanke på skattefradrag og tilpasningsmuligheter
- Faktisk pris kan legges til grunn for innteksberegning slik at grunnrenteskatten alltid står i forhold til reelle inntekter og ikke hindrer fastpriskontrakter og videreforedling i Norge
- Enklere å administrere for myndighetene og å forstå for næringsaktørene

Cermaq bidrar gjerne i en videre dialog med departement og andre interessenter om våre løsningsforslag.

Med vennlig hilsen
Cermaq Norway AS

Knut Ellekjær
Adm direktør

Snorre Jonassen
Regiondirektør

Niels Georg Holm
Head of Group Legal

Lars Galtung
Leder Group Bærekraft og Kommunikasjon